

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УНІВЕРСИТЕТАХ УГОРЩИНИ

К.В. ГОДЛЕВСЬКА

У статті висвітлено проблему використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) навчання у професійній підготовці вчителів Угорщина. Проаналізовано дії уряду Угорщини для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у професійну підготовку вчителів, що сприяє інтеграції країни у європейський світовий освітній простір.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, професійна підготовка, Угорщина.

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві суттєво зростає потреба у висококваліфікованих і професійно компетентних учителях. Оскільки, на думку Європейської Комісії, саме вони відіграють ключову роль у розвитку людського потенціалу та формуванні світогляду майбутніх поколінь. Питання професійної підготовки майбутніх учителів знайшли своє відображення у фундаментальних документах, що визначають сутність освітньої політики Європейського Союзу, серед яких: робочі програми «По досягненню цілей систем загальної та професійної освіти у Європі» та «Єдині європейські принципи визначення педагогічних компетентностей та кваліфікацій», «Висновки Ради ЄС від 12 травня 2009 року щодо стратегічної рамки співробітництва в освіті та професійній підготовці» та ін.

Одним із пріоритетних предметів вивчення, обміну досвідом та вдалими практичними застосуваннями є питання підготовки майбутніх учителів у галузі інформаційно-комунікаційних технологій. Оскільки, на сучасному етапі в Україні здійснюється перебудова більшої частини системи освіти, її наближення до західноєвропейських зразків, вивчення позитивного досвіду використання ІКТ у початковій освіті близької до України в історичному та територіальному аспектах держави є для української-освіти актуальним.

Як свідчить аналіз наукових джерел, угорські вчені приділяють велику увагу впровадженню ІКТ у підготовку вчителя. Цьому питанню присвятили свої роботи такі науковці: А. Карпаті, Е. Молнар, М. Гуньо, Г. Дорнер, Е. Лакатош-Турук та ін.

Проблемі впровадження ІКТ у навчальний процес при підготовці вчителів початкових класів в Угорщині ще не було приділено належної

уваги, саме тому, метою нашої статті є – з'ясувати особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці вчителів початкових класів в Угорщині.

Завдання статті – проаналізувати методи та підходи Міністерства освіти Угорщини до впровадження ІКТ у навчальний процес.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-комунікаційні технології (від англ. Information and communications technology) – часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ – це більш загальний термін, який підкреслює інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу [2].

Поняття вперше було використано в 1.997 році у доповіді Денніса Стівенсона для уряду Великобританії, який посприяв створенню нового Національного навчального плану Великої Британії в 2000 році.

В освіті ІКТ є однією з педагогічних інновацій, які виконують функцію «підтримки» педагогічного процесу, відкривають нові технологічні можливості для педагогіки. ІКТ порівняно із традиційним навчанням дають низку переваг: інформаційних, інтерактивних, дидактичних, інтегральних, психологічних, професійно-педагогічних, ергономічних та економічних.

Поняття «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ) не є однозначним.

Будь-яка базова інформаційна технологія включає теоретичну (інформаційну), інструментальну і соціальну складові. Для педагогічної інформаційної технології цими складовими є:

- основні дидактичні принципи, загальні і приватні методики комп'ютерного навчання;
- навчальні приміщення, посібники, навчальне обладнання, технічні засоби навчання, засоби електронно-обчислювальної техніки (ЕОТ);
- викладачі, які знають методику проведення занять з використанням засобів ІКТ, і учні, які володіють навичками роботи з ІКТ.

Інформаційно-комунікаційну технологію навчання (ІКТ) можна визначити як якісно новий процес організації навчання з використанням сучасних технічних засобів інформаційних технологій. Характерним для ІКТ є новий підхід до процесів збору, передачі, переробки навчальної інформації і доведення її до користувача. Навчальна інформація стає об'єктом

технологічної обробки з використанням комп'ютера і передачі за допомогою засобів комунікації.

ІКТ можна класифікувати таким чином:

1) За функціональним призначенням: електронні підручники; автоматизовані навчальні системи (АНС); експертні навчальні системи (ЕНС); програми-тренажери; програмні засоби для контролю та тестування; бази даних навчального призначення.

2) За способом подання інформації: ІКТ, що мають інформацію у вербалізованій формі (у вигляді тексту); ІКТ, в яких інформація представлена у вигляді гіпертексту; ІКТ з використанням технологій мультимедіа; ІКТ з використанням технології «віртуальна реальність».

3) ІКТ, що володіє полі функціональним призначенням, тобто здатні здійснювати подання матеріалу з урахуванням модальності сприйняття, забезпечувати можливості контролю і самоконтролю, що включає в себе необхідну довідкову інформацію, засоби для закріплення отриманих знань і умінь.

4) Програмні засоби, за допомогою яких можна створювати ІКТ: програмні засоби для математичного та імітаційного моделювання (MathCad, 3D Studio Max та ін.); програмні засоби для генерації електронних підручників (Hyper Methot); програмні засоби для генерації тестових завдань [1, с. 418].

ІКТ можуть використовуватися не тільки безпосередньо в процесі навчання, а й в інформаційній діяльності, що забезпечує співробітників системи освіти (в тому числі і викладачів) науково-технічною інформацією, а також при управлінні навчальним закладом та системою освіти в цілому. У цьому випадку говорять про інформаційно-комунікаційних технологіях освіти. Причому, «інформаційно-комунікаційні технології в освіті» - поняття набагато більш широке і складне і з психолого-педагогічних позицій менш розроблене. ІКТ в освіті – технології навчання, виховання, наукових досліджень і управління, засновані на застосуванні цієї техніки і спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення.

Таким чином, ІКТ – це сукупність знань про способи і засоби організації навчання в умовах застосування комп'ютерів і сам (якісно новий) процес навчання в умовах застосування комп'ютерів як технічних засобів навчання. Інформаційно-комунікаційні технології не витісняють традиційні – кількість «паперової» та «плівковою» інформації продовжує наростати, тому процес інформатизації не зводиться тільки до впровадження ІКТ. Поступово складається багаторівнева система представлення інформації на різних носіях

і в різних знакових системах, в якій тісно взаємодіють традиційні технології та ІКТ.

Дослідження, проведені українськими та зарубіжними вченими у галузі застосування ІКТ для підготовки майбутніх вчителів, підтверджують, що саме ІКТ є рушійною силою модернізації системи педагогічної освіти. Розбудова цілісної системи підготовки майбутніх вчителів засобами ІКТ є вимогою часу. У більшості країн ЄС, незалежно від включення ІКТ до навчальних програм як окремого предмету чи засобу засвоєння інших навчальних дисциплін, учителі початкової та середньої школи отримують спеціальну початкову підготовку в педагогічних закладах. Її зміст є обов'язковим або факультативним, залежно від країни і визначається навчальними закладами.

Вищу освіту в Угорщині можна здобути у двох типах навчальних закладів: в університетах (*egyetem*) і в коледжах (*főiskola*). Вони можуть бути державними, приватними та ті, що належать релігійним організаціям. Навчальний план та освітні стандарти у вузах має оцінювати Державний комітет з акредитації Угорщини кожні вісім років, що гарантує якісне викладання дисциплін.

Що стосується інформаційно-комунікаційних технологій, то базовий навчальний план передбачає підготовку до життя в інформаційному суспільстві, однак ІКТ-навчання не є обов'язковим. Уряд Угорщини в цьому питанні надає автономію закладам педагогічної освіти для вчителів початкової та середньої школи

В Угорщині підготовка вчителів здійснюється громадською некомерційною компанією (*Educatio Public Service Non-profit Company*). Нею представлена програма, спрямована на розвиток не лише ІКТ-навичок, а й методологічних навичок вчителя. Вона складається з 10 різних модулів (30 годин), серед яких вчитель може обрати один, наприклад: соціологічний аспект інформаційно-комунікаційних технологій; місце ІКТ в компетентностях особистості; технічні аспекти ІКТ; місце ІКТ в процесі освіти I, II, III; методологічний аспект викладання ІКТ; проектна робота; вправи, що базуються на комплексній конструктивістській педагогіці; мікровикладання; зв'язок методів і засобів у процесі викладання і навчання [4, с. 385].

Історія введення інформаційно-комунікаційних технологій у професійну освіту в Угорщині бере свій початок ще з 1980-х років, коли ввели предмет «комп'ютерне програмування». А у кінці 1990-х років, після довгих дебатів уряд все ж зробив ряд кроків для масового вивчення інформаційно-комунікаційних технологій в загальноосвітніх школах.

В 1996 році Угорським Міністерством освіти було створено національну освітню мережу під назвою Schooinet (www.sulinet.hu). Проект мав величезне значення для обширної модернізації професійної освіти. Цей освітній портал, є одним з найбільших у Європі і на ньому зберігаються всі навчальні ресурси (так звані активи). Кожен актив має власні метадані та доступний для пошуку. З кінця 2006 року система налічувала понад 100 тисяч тестів, 22740 тисяч знімків, анімацій, графіків і 8 206 фільмів. Для редагування цифрових навчальних ресурсів був створений ще один портал – Sulinet Digital Database (<http://sdt.sulinet.hu>) Обидва сховища перебувають у вільному доступі, і їх матеріали можуть бути використані в навчальних цілях з будь-якої точки світу, навіть без реєстрації. Більшість опублікованих матеріалів на угорській мові. Та інтерфейс потралу дозволяє легко і доступно знаходити потрібну інформацію. Інформація поєднана у блоки і включає різні види інформації (звуки, картинки, текст). Інформацію можна завантажувати як блоками так і окремо. Окремим розділом на порталі виділено плани уроків та практичні поради по їх комбінації. Матеріали розробляються педагогами з передовим досвідом. Також на порталі розміщено адаптовані закордонні програми [3, с. 355].

Сьогодні в офіс Schooinet працює велика група вчителів-предметників-фахівців, які створюють щотижня оновлюваний, справжній, змістовний і більш популярний веб-сайт. Тому сайт містить інформацію і ресурси, для викидання всіх обов'язкових предметів в школі та університеті. На сайті розміщені навчальні ігри, плани уроків, навчальні ресурси, статті із професійних журналів, а також є посилання на інші веб-сайти з науковою інформацією.

По всій країні починають відкриватися центри дистанційної освіти.

В систему загальносередньої освіти інформаційно-комунікаційні технології в Угорщині активно почали впроваджуватися у 1997-1999 роках.

Ці події сприяли виробництву цифрових навчальних посібників та ресурсів, а в школах вчителі починають набиратися досвіду по використанню інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності. Значний вплив на розвиток впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у професійну діяльність вчителів початкових класів мала, створена у 1998 році, асоціація викладачів ІКТ. Сьогодні ця організація також є основним пропагандистом інновацій та досліджень в сфері ІКТ, яка налічує більше ніж 800 членів з різних видів навчальних закладів і підготувала біля 40000 вчителів.

Використання ІКТ в освіті як каталізатор для педогогічних інновацій в Угорщині почався ще у 1999 році та значно активізувався у 2003 році після

дослідження знань студентів PISA. PISA — це дослідження, яке проводиться Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та визначає, як учні та студенти навчилися використовувати здобуті знання на практиці. Дослідження проводиться за допомогою тестових завдань. За результатами PISA 2003 угорські студенти показали гірший рівень вміння вирішувати проблеми, ніж їх закордонні колеги. Так, у відповідь на висновки PISA 2003 угорський уряд приступили до реформування системи освіти. І в зв'язку з цим був розроблений Національний план розвитку, який реалізовувався у два етапи. Перший етап тривав із 2004 по 2006 рік і його метою було змінити зміст освіти, удосконалити методики навчання та викладання. План розвитку підкреслив значення компетенцій, а не просто процес набування знань. В результаті, було змінено акценти навчання і навчальні програми,

Другий етап тривав з 2007 по 2013 рік. Його основною метою було надати студентам рівні можливості здобути освіту і отримати належні знання.

Та, всіх цих зусиль, виявилось не достатньо для реалізації всіх аспектів впровадження ІКТ в освітню діяльність. Це показали результати дослідження ІКТ грамотності PISA у 2010 році, Угорщина, відставала від інших країн ЄС в майже кожному із аспекті впровадження ІКТ в освітню діяльність: доступність цих ресурсів у школах та університетах, кваліфікації вчителів, змісту освіти та ін.

З урахуванням цих проблем, Угорщина запустила, в рамках другого Національного плану розвитку, нову програму Century School Flagship Program (CSFP). Мета якої полягає у: реконструкції та модернізації шкільних будівель, для кращої реалізації нових ІКТ-інфраструктур; надання додаткових послуг, необхідних для реалізації та інтеграції ІКТ в шкільне навчання та навчальні програми; підготовка вчителів та створення цифрових ресурсів, для реалізації компетентнісного підходу в освіті.

В рамках цієї програми було розроблено проект «The Intelligent School », метою якого є сприяти інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в систему загальної освіти, розширити потенціал талановитий молодих людей, та й взагалі підвищити рівень освіти.

Таким чином, зараз в Угорщині створено велику кількість комп'ютерних початкових програм. Всі школи оснащені комп'ютерами і приєднані до мережі Інтернет. Тому вчителі, повинні навчити учнів досконало володіти комп'ютером, а отже викладачі повинні робити все можливе, щоб підготувати студентів до роботи у новому технологічному середовищі.

Висновки. Вимоги до ІКТ-компетентності вчителів початкових класів Угорщини відповідають загальноєвропейським нормам і стандартам. Участь

угорських учителів у європейських освітніх програмах дає можливість поширювати цінності навчання впродовж усього життя, сприяє співпраці країн з питань надання високоякісних освітніх послуг. Національні державні програми комп'ютеризації та інформатизації освіти в Угорщині сприяють інтегруванню країни у європейський світовий освітній простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мехед Д.Б. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у мотивації навчальної діяльності студентів / Д.Б. Мехед, О.Б. Мехед, А.Л. Швидкий // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2012. – №31. – С. 417–421.

2. Філіппенко Н. Інформаційно-комунікаційні технології навчання музичного мистецтва: досвід Польщі [Електронний ресурс] / Н. Філіппенко. – Режим доступу: <http://pps.udpu.org.ua/article/download/18742/16468>.

3. Karpati A. National Policies and Practices on ICT in Education in Hungary / A. Karpati, Á. Horváth // National ICT Policies and Practices in Education. Information Age Publishing. – Charlotte, NC, USA, 2009. – С. 349–368.

4. Molnár G. Informatikai műveltség / G. Molnár, A. Kárpáti // Csapó Beňo szerk.: Mériegen a magyar iskola. - Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2012. – С.381–416.

CITED LITERATURE

1. Mehedi D.B. The role of ICT in the learning motivation of students / D.B. Mehedi, A.B. Mehedi, A.L. Shvudkuj // Informational modern technology and innovative teaching methods in training: methodology, theory and experience problems. – 2012. – № 31. – P. 417–421. [in Ukrainian]

2. Filippenko V.N. ICT teaching music. Polish experience [Electronic resource] / V.N. Filippenko. – Mode of access: <http://pps.udpu.org.ua/article/download/18742/16468>. [in Ukrainian]

3. Karpati A. National Policies and Practices on ICT in Education in Hungary/ A. Karpati, Á. Horváth // National ICT Policies and Practices in Education. Information Age Publishing. – Charlotte, NC, USA, 2009. – P. 349–368.

4. Molnar G. Information literacy/ G. Molnár, A. Kárpáti // Csapó ed. Hungarian balance of school. – National Textbook Publishing, Budapest, 2012. – P. 381–416.